

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาสภาพและแนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ผู้วิจัยได้ศึกษากรอบแนวปฏิบัติงานระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียน และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้กำหนดแนวทางการดำเนินการวิจัย โดยแบ่งเป็น 2 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 เป็นการศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พิษณุโลก เขต 1 และขั้นตอนที่ 2 เป็นการศึกษาแนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแล ช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 โดยรายละเอียดดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พิษณุโลก เขต 1

1. ประชากรที่ศึกษา

1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียน คือ บุคลากรหลักที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 จำนวน 40 โรงเรียน (ตั้งอยู่ใน อ.เมือง 21 โรงเรียน และ อ.บางระกำ 19 โรงเรียน) รวมประชากรทั้งสิ้น จำนวน 160 คน ดังนี้

1.1.1	ครูหัวหน้างานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	จำนวน 40 คน
1.1.2	ตัวแทนครูที่ปรึกษา	จำนวน 80 คน
1.1.3	ครูหัวหน้างานแนะแนว	จำนวน 40 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ตอนที่ 1 การศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เครื่องมือที่ใช้ในขั้นตอนนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

2.1.1 ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ประกอบด้วย ตำแหน่ง/หน้าที่

2.1.2 ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับ สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อยและน้อยที่สุด ซึ่งมีประเด็น 5 ด้าน ได้แก่

1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน
3. ด้านการส่งเสริมและพัฒนา
4. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา
5. ด้านการส่งต่อ

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

1. ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1

2. กำหนดโครงสร้างของแบบสอบถามสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ให้สอดคล้องกับสภาพของผู้ปฏิบัติงาน เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามในการศึกษาสภาพและแนวทางการพัฒนาโดยการสนทนากลุ่ม

3. นำแบบสอบถามเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาเกี่ยวกับความครอบคลุมในเนื้อหา หรือตัวแปรที่ศึกษา ของประเด็นคำถาม

4. ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) ของ

ข้อคำถามในแต่ละข้อได้ คำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC : Item Objective Congruence) โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ได้แก่

4.1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิคม นาคอ้าย อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

4.2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุขแก้ว คำสอน ประธานสาขาวิชาวัตผลการศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

4.3. ดร.ประสพ ทองอินทร์ ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดกรับพวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1

4.4. นายศักดิ์ดา สินมา ผู้อำนวยการโรงเรียนบางกระทุ่มวิทยศึกษาศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39

4.5. นายวิม เกาเทียน ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1

5. ตรวจสอบความเที่ยงตรงโดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม (IOC : Item Objective Congruence) ได้ค่าความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.8 – 1.0

6. นำแบบสอบถามทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มบุคคลที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับประชากรที่ศึกษา คือหัวหน้างานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 จำนวน 30 คน เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (วิสนุ พงศ์ศรี, 2552 :143) ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.98

7. นำแบบสอบถามที่ตรวจสอบคุณภาพแล้วมาจัดพิมพ์ เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูล

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ขอนหนังสือจากสำนักงานประสานการจัดการบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.2 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองและทางไปรษณีย์ โดยมีการนัดหมายผู้ตอบแบบสอบถามล่วงหน้า

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ การแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ

4.2 ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับ สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.) และการเปรียบเทียบสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม 2 กลุ่ม รายข้อ รายด้าน และรวมทุกด้าน พร้อมนำเสนอในรูปแบบของตาราง ค่าเฉลี่ยที่วิเคราะห์ได้นำมาแปลความหมาย โดยใช้เกณฑ์ความหมายของ บุญชม ศรีสะอาด (2553: 121) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00	หมายถึง สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50	หมายถึง สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50	หมายถึง สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50	หมายถึง สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50	หมายถึง สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่ในระดับน้อยที่สุด

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1. ค่าความถี่ และค่าร้อยละ (Percentile)

5.2. ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)

5.3. ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาแนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูลในการสนทนากลุ่ม(Focus Group) เพื่อศึกษาแนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ใช้ผู้เชี่ยวชาญจากบุคลากรในโรงเรียนแกนนำ (ประสบการณ์ในการทำงาน 10 ปีขึ้นไป, วุฒิการศึกษาระดับปริญญาโท, ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนหรือ ครูหัวหน้างานดูแลช่วยเหลือนักเรียน) จำนวน 2 โรงเรียน ๆ 4 คน และศึกษานิเทศก์จำนวน 2 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 10 คน ดังนี้

1.1 ครูหัวหน้างานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำนวน 4 คน ได้แก่

นางสุนทรีย์ ทองอินทร์ ครู ค.ศ 3 ร.ร.บ้านร้องยั้งข้าว

นางชลธิชา อินทร์แย้ม ครู ค.ศ 2 ร.ร.วัดบ้านใหม่

นางผ่องพรรณ สีนวล ครู ค.ศ 3 ร.ร.วัดสว่างอารมณ์

นางปริยาพร พลับผล ครู ค.ศ 2 ร.ร.วัดกรับพวง

1.2 ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 4 คน ได้แก่

ดร.วีรบูล เสมาทอง ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านแก่งจูงนาง

นายบุญธรรม วงศ์ชินรัตน์ ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดบ้านใหม่

นายวันชัย พฤกษ์วัน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านม่วงหอม

ดร.ประสพ ทองอินทร์ ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดกรับพวง

1.3 ศึกษานิเทศก์ จำนวน 2 คน ได้แก่

นายวิม เกาเทียน ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา สพป.พล.1

นายพรประเสริฐ ประจันตะเสน นักวิชาการศึกษาชำนาญการพิเศษ สพป.พล.1

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในขั้นตอนนี้ ได้แก่ แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม โดยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มาเป็นประเด็นในการสนทนา

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

1. กำหนดโครงสร้างของแบบสอบถามโดยนำประเด็นข้อที่พบว่าสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่ในระดับต่ำที่สุด 3 ลำดับสุดท้าย มาทำแบบบันทึกสนทนากลุ่ม(Focus Group) เพื่อหาแนวทางการดำเนินงานการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1
2. นำแบบบันทึกสนทนากลุ่มเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาเกี่ยวกับความครอบคลุมในเนื้อหา หรือตัวแปรที่ศึกษา ของประเด็นคำถาม
3. ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา
4. นำแบบบันทึกสนทนากลุ่ม ที่ตรวจสอบความถูกต้องแล้วมาเก็บข้อมูล

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ขอนหนังสือจากสำนักงานประสานการจัดการบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ถึงหน่วยงานที่ผู้เชี่ยวชาญสังกัดอยู่เพื่อนัดหมายขอความร่วมมือในการสนทนากลุ่มเพื่อเก็บข้อมูลแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1

3.2 จัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อให้ได้แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 โดยมีผู้เชี่ยวชาญ 10 คน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้การสนทนากลุ่ม (Focus Group) ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามปลายเปิดมาทำการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยประเด็นที่ใช้ในการสนทนากลุ่มคือ หัวข้อที่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสถานการณ์การดำเนินงานระบบการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด 3 ลำดับสุดท้าย